

رفتارشناسی دام و طیور اهلی

تدوین:

دکتر مرضیه ابراهیمی

استاد، دانشگاه تبریز

انتشارات عمیدی

سرشناسه	ابراهیمی، مرضیه، ۱۳۶۰ -
عنوان و نام پدیدآور	رفتارشناسی دام و طیور اهلی / تدوین مرضیه ابراهیمی ؛ ویراستار علمی غلامعلی مقدم.
مشخصات نشر	تبریز: عمیدی، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	۲۴۰ ص.
شابک	978-600-7902-38-7
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	کتابنامه: ص. ۲۱۵-۲۱۸.
موضوع	حیوانات اهلی -- عادات و رفتار
موضوع	Domestic animals -- Behavior
موضوع	پرندگان -- عادات و رفتار
موضوع	Birds -- Behavior
شناسه افزوده	مقدم، غلامعلی، ۱۳۲۷ -، ویراستار
رند بندی - کنگره	۱۳۹۶ الف/۷/۵۶ SFV
رده بندی دیویی	۶۳۶
شماره ثبت سی	۲۷۱۸۳۳۸

این اثر مشمول قانون حمایت از حقوق مؤلفان، مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است، هر کس تمام قسمتی از این اثر را بدون اجازه ناشر، نشر یا پخش یا عرضه کند مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت

- نام کتاب: رفتارشناسی دام و طیور اهلی
- تدوین: دکتر مرضیه ابراهیمی
- ویراستار: دکتر غلامعلی مقدم
- نوبت و تاریخ چاپ: اول - بهار ۱۳۹۶
- تعداد صفحات: ۲۴۰ صفحه وزیری
- شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
- ناشر: انتشارات عمیدی
- لیتوگرافی: چاردیز
- چاپ: اعظم
- شابک: ۷-۳۸-۷۹۰۲-۶۰۰-۹۷۸
- قیمت: ۱۸۰۰۰ تومان
- حق چاپ محفوظ است.

مراکز پخش:

تبریز، خیابان امام، بازار بزرگ تربیت، طبقه پایین، پلاک ۴۰، انتشارات عمیدی، تلفن: ۳۵۵۳۵۹۶۱
تهران، خیابان لبافی نژاد، بین اردیبهشت و فروردین، پلاک ۲۳۸، کتابیران، تلفن: ۶۶۴۱۱۱۷۳

پیش گفتار:

اگرچه تاکنون اهداف اصلی رشته علوم دامی و دامپزشکی بیشتر متمرکز بر تولید و درمان دام‌ها بوده است، در حال حاضر حرکت نوینی برای افزایش دانش این قشر از جامعه از رفتارهای دام در حال انجام است که حرکت قابل ستایشی می‌باشد. پرورش دام در صورتی بهترین بازده را خواهد داشت که دام تحت تنش قرار نگرفته باشد. تنش‌های ناشی از رفتار نامناسب انسان بر دام اثرسویی بر تولید و آسایش دام دارد و در بیشتر موارد ناشی از ناآشنایی با عوامل ایجادکننده تنش در دام‌ها است. همچنین آسیب‌های وارده به انسان در زمان کار با دام به دلیل ندانستن نحوه صحیح رفتار با دام‌ها ایجاد می‌شود. بنابراین برخورداری از دانش رفتار صحیح با دام موجب کاهش فاصله گریز دام‌ها از انسان می‌شود، بهره‌وری را بالا برده و موجب تسهیل مدیریت می‌شود. با استفاده از علم رفتارشناسی دام می‌توان با مدیریت صحیح از بروز رفتارهای تهاجمی دام‌ها در مواجهه با یکدیگر جلوگیری کرد و از آسیب‌های وارده به سلامت دام، تولید و آسایش حیوان پیشگیری کرد. بنابراین در تدوین این کتاب سعی شد از منابع مختلف فارسی و انگلیسی موجود در زمینه رفتارشناسی دام‌های پرکاربرد در صنعت دام استفاده شود تا دانش کاربردی در این زمینه برای دانشجویان کارشناسی علوم دامی، کارشناسی ارشد علوم دامی، دامپزشکان و همچنین دامداران گرامی ارایه دهد. امید است که تلاش انجام شده در زمینه ارایه این منبع مورد تایید شما خواننده گرامی قرار گیرد و گامی هر چند کوچک در راه پیشبرد صنعت دام و طیور کشور عزیزمان ایران برداشته شود.

در پایان از همکاری اعضای محترم گروه علوم دامی دانشگاه تبریز به ویژه جناب آقای دکتر غلامعلی مقدم، جناب آقای دکتر حسین جانمحمدی، جناب آقای دکتر روح الله کیانفر، جناب آقای دکتر بابک قاسمی پناهی و جناب آقای دکتر آرش جوانمرد تشکر می‌شود. همچنین شایسته است از خانواده عزیزم بابت حمایت‌های بی‌دریغشان سپاسگزاری کنم.

مرضیه ابراهیمی

استادیار دانشگاه تبریز

۱	فصل اول: مبانی کلی رفتار شناسی
۲	تعریف ها و اصطلاح های رایج در رفتار شناسی:
۳	تعریف رفتار:
۳	اتولوژی یا رفتار شناسی جانوری:
۳	سایکولوژی:
۴	انترپومورفسم:
۴	هموستازی:
۴	انگیزش:
۴	افزایش شایستگی و تنوع در انتخاب:
۴	ساعت بیولوژیکی:
۵	ریتیم روزانه:
۵	ریتیم های سالانه:
۵	دلایل لزوم شناخت رفتار دام:
۵	اهلی سازی حیوان های مزرعه ای:
۶	شرایط دامها (حیوانات) برای انتخاب به منظور اهلی شدن:
۶	نقش پذیری:
۷	شرایط محیط های زیست حفاظت شده:
۷	رفاه دامها:
۸	اهداف واکنش های رفتاری حیوانات:
۸	ثبت اطلاعات رفتاری:
۸	کلیات:
۹	فصل دوم: ارتباط رفتار و ژنوم

- ۱۱..... پیوند ژن و رفتار
- ۱۱..... ژنها و رفتار:
- ۱۲..... ژنتیک و تکامل:
- ۱۳..... انتخاب طبیعی و تکامل رفتار:
- ۱۳..... آداپتاسیون یا تطابق پذیری:
- ۱۴..... توسعه یک رفتار:
- ۱۴..... تفاوت‌های محیطی و ژنتیکی در رفتار:
- ۱۵..... مطالعه تاثیر ژن و محیط بر رفتار با استفاده از دوقلوها:
- ۱۶..... انتخاب مصنوعی برای یک رفتار خاص:
- ۱۶..... یادگیری در جان‌ها:
- ۱۶..... ۱- شرطی شدن کلاسیک یا یادگیری پاولف:
- ۱۶..... ۲- شرطی شدن فعال یا یادگیری اکتیوی:
- ۱۷..... ۳- یادگیری هوشمندانه:
- ۱۷..... ۴- رفتار کنجکاوانه:
- ۱۸..... کلیات:
- ۱۹..... فصل سوم: ادراک در دام‌های اهلی
- ۲۱..... حس بینایی:
- ۲۳..... نشان دادن احساس با صورت در گوسفند:
- ۲۴..... حس شنوایی:
- ۲۴..... حس بویایی:
- ۲۵..... ریتم شبانه روزی
- ۲۵..... سیستم بویایی اصلی و اضافی:
- ۲۹..... فرمون‌ها:

۲۹	 حس چشایی
۳۰	 حس لامسه
۳۰	 احساس دما
۳۱	 احساس میدان مغناطیسی
۳۱	 فرایندهای حسگری و درک
۳۱	۱- گیرنده های شیمیایی:
۳۲	۲- گیرنده های گرمایی:
۳۳	۳- گیرنده های مکانیکی و شنوایی:
۳۵	۴- گیرنده های بنایی:
۳۶	 کلیات:
۳۷	 فصل چهارم: هورمون شناسی رفتار
۳۹	 انواع فرمونها
۳۹	 فرمون:
۴۱	 رمز های شیمیایی که منطبق با تعریف فرمون نیستند ولی عملکرد فرمونی دارند:
۴۲	 فرمون های همگرا در فیل و شب پره:
۴۴	 تکامل فرمونها از هورمون یا سایر متابولیت های دارای نشی:
۴۴	 تکامل فرمونها از هورمون یا سایر متابولیت های دارای نشی:
	 فرمون های هشدار و ترکیباتی که به وسیله حیوانات در حال جنگ یا آسیب دیده آزاد
۴۵	 می شوند:
۴۶	 اندام های ترشحی برای فرمونها
۴۹	 فرمونها در موجودات خشکی زی:
۵۰	 فرمون های موجودات دریازی:
۵۰	 اختصاصی بودن فرمونها:
۵۰	 روش های مورد استفاده برای داشتن نشاتگرهای فرمونی اختصاصی:

۵۳	یک نمونه از فرمون‌های اولیه و آزادکننده در ماهی قرمز:
۵۵	کلیات:
۵۷	فصل پنجم: راهکارهای کاهش ترس و تنش در دام
۵۹	ترس و تنش در گاوها:
۶۲	راهکارهای کاهش ترس گاو از انسان:
۶۲	کار کردن آسان با حیوانات اهلی:
۶۳	جابه جایی دامها:
۶۴	کات:
۶۵	فصل ششم: تغذیه و رفتار
۶۸	نشخوار:
۶۸	الگوهای خوراک خوردن در گاو:
۶۹	رفتار گاو به هنگام نوشیدن:
۶۹	استفاده از غذا:
۷۱	رفتار شیرخواری:
۷۱	رفتارهای دفع:
۷۱	(۱) رفتار دفع مدفوع:
۷۱	(۲) رفتار دفع ادرار:
۷۲	مصرف نامتعادل مواد معدنی و ویتامین‌ها و اثر آن بر رفتار:
۷۴	فاکتورهای محیطی مؤثر بر رفتارهای تغذیه ای:
۷۴	۱- دوره نوری:
۷۴	۲- دما و رطوبت:
۷۵	۳- باد و باران:
۷۶	کلیات:

۷۷	فصل هفتم: رفتارهای تولید مثلی
۷۹	رفتارهای جنسی:
۸۰	فحلی در ماده ها
۸۰	نمره گذاری فعالیت فحلی بر اساس پذیرش گاو:
۸۱	عوامل موثر بر فحلی:
۸۲	ناهنجاریهای فحلی:
۸۳	نشانه های بینایی فحلی در گاو:
۸۳	وسایل کمکی تشخیص فحلی
۸۶	رفتار تولید مثلی در گاو
۸۷	درجات میل جنسی در گاو
۸۹	دوره بی تفاوتی جنسی:
۸۹	سیری جنسی:
۹۰	برنامه ریزی رفتارهای تولید مثلی پیش از تولد:
۹۰	آلفا پروتئین:
۹۱	مغز و رفتار:
۹۲	رفتارهای جنینی:
۹۲	رفتارهای زایش
۹۴	مراقبت والدین از فرزندان و سیستم های جفت گیری:
۹۵	سیستم های جفت گیری:
۹۷	کلیات:
۹۹	فصل هشتم: رفتارهای هنجار و ناهنجار در گاوها
۱۰۱	رفتارهای استراحت و خواب در گاوها
۱۰۲	رفتارهای اجتماعی

- ۱۰۲ رفتارهای تهاجمی
- ۱۰۳ دم:
- ۱۰۴ رفتارهای تیمار کردن
- ۱۰۶ فاصله میان گاوها:
- ۱۰۶ رفتارهای غیر طبیعی
- ۱۰۶ ۱- چرخاندن زبان:
- ۱۰۷ ۲- مکیدن غیر تغذیه ای:
- ۱۰۷ ۳- ۳- رفتن میله:
- ۱۰۷ ۴- نندخوار ۱۰- پیکا:
- ۱۰۸ ۵- نشخوار دومین:
- ۱۰۸ ۶- رفتار تحریف شده:
- ۱۰۸ ۷- رفتار جابه جا شده:
- ۱۰۸ ۸- رفتار تهی:
- ۱۰۸ ۹- رفتارهای نامناسب گاوها در جایگاههای نه بسته و بسته:
- ۱۰۸ الف) بیهوده ایستادن در استال:
- ۱۰۹ ب) رفتار پرچینگ:
- ۱۰۹ ج) سندروم زانوزدن گاو:
- ۱۰۹ د) رفتار سگ سوار:
- ۱۰۹ ه) رفتار کلیشه ای:
- ۱۱۰ کلیات:
- ۱۱۱ فصل نهم: رفتار شناسی اسب
- ۱۱۳ حواس پنج گانه در اسب:
- ۱۱۳ بینایی:

- ۱۱۴.....شنوایی:
- ۱۱۵.....درک لمس، فشار و حرارت:
- ۱۱۶.....بوایی و چشایی:
- ۱۱۹.....درک موقعیت بدن و تعادل:
- ۱۱۹.....درد:
- ۱۲۰.....مسیریابی و یافتن خانه:
- ۱۲۱.....رفتارهای حرکتی در اسب:
- ۱۲۵.....استراحت و خواب در اسب ها:
- ۱۲۶.....تیمار کردن:
- ۱۲۷.....رفتارهای تهاجمی:
- ۱۲۷.....رفتارهای تغذیه ای:
- ۱۲۸.....رفتارهای دفع:
- ۱۲۸.....ناهنجاری های تغذیه ای:
- ۱۲۸.....گاز گرفتن آخور:
- ۱۲۹.....بلع هوا
- ۱۲۹.....گاز گرفتن بدن خود
- ۱۳۰.....چوب خواری:
- ۱۳۰.....خیس کردن آخور:
- ۱۳۰.....پر نوشی
- ۱۳۱.....مدفوع خواری:
- ۱۳۱.....موخواری:
- ۱۳۱.....بستر خواری:
- ۱۳۱.....رفتارهای تولید مثلی:

۱۳۵	کلیات:
۱۳۷	فصل دهم: آسایش و تنش در حیوانات اهلی
۱۳۹	دیدگاه‌های آسایش:
۱۴۰	تنش و پاسخ‌های فیزیولوژیک به آن
۱۴۱	محور هیپوتالاموس-هیپوفیز-آدرنال:
۱۴۳	سیستم عصبی سمپاتیک
۱۴۳	درد و تشخیص درد
۱۴۴	آسایش گاوها هنگام جابه جایی، فروش و کشتار:
۱۴۵	ردز گاوها هنگام جابه جایی:
۱۴۷	آسایش گاوهای شیری:
۱۴۷	۱- گرسنگی و تداوم دسترسی
۱۴۸	۲- بیماریها:
۱۴۸	۳- شیردوشی:
۱۴۹	۴- آنباشتگی بار الکتریکی:
۱۴۹	۵- بریدن دم:
۱۵۰	آسایش گاوهای گوشتی:
۱۵۰	سخت‌زایی:
۱۵۲	آسایش گوساله‌ها:
۱۵۳	۱- جایگاه و محیط:
۱۵۵	۲- اثرهای اجتماعی:
۱۵۶	۳- تغذیه:
۱۵۶	۴- بیماریها:
۱۵۶	۵- مدیریت شرایط تنش‌زا:

۱۵۷	الف: اخته کردن
۱۵۷	ب- شاخ سوزی:
۱۵۹	پ- شماره زنی:
۱۵۹	ت- بریدن دم:
۱۶۰	ج- از شیرگیری:
۱۶۱	چ- گوساله های شیرپروار:
۱۶۲	کلیات:
۱۶۳	فصل یازدهم: رفتارشناسی پرندگان
۱۶۵	حواس پنجگانه در مرغ:
۱۶۵	بینایی:
۱۶۸	فتوپریود:
۱۶۹	بویایی:
۱۷۰	شنوایی:
۱۷۱	چشایی:
۱۷۱	لامسه:
۱۷۲	یادگیری:
۱۷۲	۱- عادت پذیری:
۱۷۲	۲- شرطی شدن کلاسیک:
۱۷۳	۳- شرطی شدن کنش گرو:
۱۷۳	۴- نقش پذیری:
۱۷۳	کنترل رفتار:
۱۷۶	رفتارهای تولیدمثلی خروس:
۱۷۷	رفتارهای تولیدمثلی در مرغ:

- ۱۷۷ رفتارهای تولید مثلی در بوقلمون ها
- ۱۷۹ رفتارهای پیش از تخم گذاری
- ۱۸۱ رفتارهای تخم گذاری
- ۱۸۱ رفتارهای پس از تخم گذاری
- ۱۸۱ تکامل جنسی و جفت گیری:
- ۱۸۵ رفتارهای مادر - فرزندی:
- ۱۸۵ رفتار کرجی:
- ۱۸۶ رفتار پر ریزی یا تولک رفتن
- ۱۸۷ فاش نورهای محیطی محرک پرریزی:
- ۱۸۸ رفتارهای اجتماعی دندگان
- ۱۸۹ نوک زدن
- ۱۹۰ آموزش اجتماعی و هسرمانی، فتاها:
- ۱۹۱ رفتار حمام خاک
- ۱۹۲ پر خاشگری و سلطه گری در پرندگان
- ۱۹۵ رفتارهای جوجه ها
- ۱۹۸ رفتار لانه سازی در پرندگان
- ۱۹۹ تنش گرمایی، سرمای مرغان تخمگذار (بالغ)
- ۲۰۰ روشنایی
- ۲۰۱ رفتار پرندگان در تراکم بالا
- ۲۰۲ حرکات جوجه ها
- ۲۰۲ آسایش پرندگان تحت تأثیر شش فاکتور قرار دارد:
- ۲۰۳ ناهنجاری های رفتاری در پرندگان
- ۲۰۳ (۱) هیستری یا حمله عصبی

- ۲۰۳ (۲) کانی بالیسم یا هم‌نوع خواری
- ۲۰۵ (۳) خوردن تخم مرغ:
- ۲۰۵ (۴) پرخواری:
- ۲۰۷ آسایش و تنش در پرندگان:
- ۲۱۴ کلیات:
- ۲۱۷ منابع:

www.ketab.ir